

A baba fejlődése a megszületéstől három éves korig

A most induló sorozatban végigkövethetik a babák első, majd második életévének változásait, azt az izgalmas időszakot, amely során a gyámoltalan újszülöttből egy önállóan járó, beszélő és gondolkodó kisgyermek lesz. Hónapról hónapra megismerhetik a testi- és a mozgásfejlődés törvény-szerűségeit, valamint az értelmi képességek és az érzelmi élet kibontakozásának folyamatát.

Az első hónap, az újszülött

A várandósság ideje tíz holdhónap, azaz 280 nap. Ennyi idő szükséges, hogy a mikroszkopikus méretű megtermékenyített petesejtből kifejlődjön az érett magzat a maga 50 centiméterével és több, mint 3000 grammjával.

Az első találkozás

Ma már a megszületés után szinte azonnal minden édesanya magához ölelheti a kisbabáját. A szülés alatti hormonhullám az újszülöttet egy negyed óráig nyugodt, éber állapotban tartja, ami alatt a szemét tágra nyitva figyeli a világot, és az anyukáját. Az anya az első találkozáskor azonban nem azt a mosolygós, rózsás bőrű, tökéletes arcú babát láthatja, akit a magazinok címlapjairól ismer. Az újszülött baba bőre a vérbőségtől élénkpiros, de ez pár óra elteltével rózsaszínné halványul. Az egész testét fehéres krémszerű védőréteg, magzatmáz borítja, tele tápláló anyagokkal, ezért nem is szabad lemosni, majd pár nap múltán felszívódik, és a baba bőre tisztává válik. Az apró vállakon és a deréktájon még látható a lanugó (piheszőrök), a haja selymesen lágú. A babahajat elveszti pár hónaposan és helyette elkezd kinőni a még mindig selymes végleges haj. A feje a szűk szülőcsatornán való áthaladástól eldeformálódhat, de egy hét

alatt a koponya visszanyeri szimmetrikus alakját. Piros ajkain szopópárnácskák láthatóak, amik a légmentes záródást segítik, megakadályozva szopás közben a levegőnyelést.

Sima lefolyású szülés után az első 24 órát, a táplálkozást leszámítva átalussza. Az első hetekben az alvás-ébredés ritmusa még rendszertelen, a rövid 10 perces, félórás alvásoktól kezdve akár 3-4 órát is aludhat bármely napszakban.

Milyen a baba?

Amikor az édesanya legelőször levetkőztetheti a babáját, minden porcikáját megcsodálja, megnézegeti, hogy mindene megvan-e. Megszámolja az ujjacskákat, ellenőrzi, hogy hibátlan-e az összes testrésze.

Azt láthatja, hogy a baba feje a törzséhez képest nagy, az egész testének az egynegyede, ehhez képest a karjai és a lábai viszont túl kicsik és vékonyak. A szeme szürkés-kék színű, az öröklött szín majd lassacskán alakul ki az első félév folyamán. A fejtetőn érezhető pulzáló felület a nagykutacs a még porcos és kissé nyitott koponyacsontok miatt lágy. Másfél éves korra összezáródik, addig a porcos csontszélekkel segít a koponya formájának kialakításában, a csontok így követhetik az agyállomány nagymértékű növekedését.

Az apró ujjacskák végén a körmök rózsaszínűek, és gyorsan nőnek. Érdemes figyelni, hogy ne érjenek túl az ujjbegyen, mert az első hónapokban az összevissza mozgó kezecskék gyakran az archoz tévednek, és a baba a hosszú körmeivel megkarmolhatja magát.

Jó tudni...

- Az újszülöttek légzését minden édesanya nagy aggodalommal figyeli, a légzésfigyelők segítségével éberem őrzik a baba álmát. Érdemes tudni, hogy a légzés ritmusa nem állandó, a kicsi percenként legalább ötvvenszer vesz levegőt. Ennek megfelelően a pulzusa is jóval szaporább, mint a felnőtteké, 140-szer is dobbanhat a szíve egy perc alatt.
- A hőszabályozása még bizonytalan, ezért gondoskodni kell a megfelelő hőmérséklet és ruházat biztosításáról.
- Minden újszülött 4-5 napig egyenesen veszít a testsúlyából, ami nem haladja meg a testsúly 10%-át. A második hét végére azonban visszanyeri a születési súlyát és ezzel megkezdődik a természetes súlygyarapodás. Az első hetek egyik legnagyobb feladata az evés megtanulása, mert a légzés, a szopás és a nyelés ritmusát még nem képes jól összehangolni, ezért általában sok levegőt is nyel. A gyomorszáj záródása éretlen, így büfiztetéskor nemcsak a levegő, de a tej is visszabukhat. Lassan azonban rendeződik a szopás-nyelés-légzés ritmusa és az emésztés, így fokozatosan megszűnik a sírás, panaszos időszak

- A széklet az első napokban zöldes fekete, ragacsos állagú, ez még magzatszurok. Ám a sötét szín fokozatosan kivilágosodik és az első hét végére az anyatejes baba aransárga színű, krémszerű csomagot hagy a pelenkában.

Testtartás, érzékelés, mozgás

Az újszülött baba testhelyzete még nagyon hasonlít a magzati pózhoz, izmai fokozott tónusúak, ezért a karjait és a lábait behajlítva tartja, a kezét általában ökölbe szorítja. Az első hetekben keveset mozog, az ébren töltött idejében inkább csak eszik, egy keveset nézelődik, majd újból álomba szenderül, az éjszakák és a nappalok még nem válnak szét.

A reflexek közül fogó-reflex aktív, ha nyitott tenyerébe tesszük az ujjunkat, akkor erősen megszorítja. Hirtelen hangra vagy érintésre megriad, és Moro-reflex hirtelen széttárulkozást, majd összehúzódást és sírást vált ki belőle. Ha az arcát vagy a száját gyengéden megérintik, akkor a szopó-kereső reflex hatására az inger felé fordítja a fejét, miközben szopó mozdulatokat tesz. Ha a babát hasra fordítják, akkor a fejét oldalra teszi le, és képes átfordítani a másik irányba, de ez is reflex, még nem tudatos mozgás. Minden baba számos reflex birtokában jön a világra. Ezek a reakciók védelmező, létfenntartó és a mozgásfejlődést beindító funkciókkal működnek.

Az újszülött látása az első hónapban annak ellenére homályos, hogy anatómiailag teljesen kifejlődött a két szeme, mert a szemmozgató izmok működése még nem összehangolt, ezért nem tud pontosan fókuszálni, hogy éles képet láthasson. Hasonló képet lát a baba, mint amikor mi a fényképezőgéppel életlen fotót készítünk: színek nélküli, életlen szürkeárnyalatos foltok és körvonalak. Azonban ez gyorsan változik, és 30 centiméterre, amennyire szoptatás közben az édesanya arca van, hamarosan élesen lát majd. Kisebb távolságban mozgó dolgokat képes szemmel követni, de inkább oldalról középre haladva, és még nem folyamatosan, hanem inkább szaggatott szemmozgással. Követéskor a fejével még csak ritkán tud a tárgy után fordulni, és ha elfordítjuk a fejét, akkor a tekintete késve követi a fej mozgását. A két szemét sem nem tudja egyszerre összehangoltan mozgatni, ezért gyakran látni, hogy azok „összeakadnak”, de ez az első hónapokban még elfogadható. A baba leginkább az emberi arcokat szereti nézegetni, és az erős kontrasztokat is nagyon kedveli.

A hallása már az anyaméhben kifejlődik, és pár napos korában felismeri az édesanyja hangját, azonban még nem érzékeli a hang minden tartományát. A beszédhangra különösen odafigyel, már a születést követő pár órától képes megkülönböztetni más hangoktól.

A szaglása és az ízérezése különösen kifinomult. Gyorsan megtanulja megkülönböztetni az édesanya illatát más személyeké illatától, és az anyatej édes ízének

a változásait is azonnal megérzi. A szoptatós édesanyának tehát ezért is érdemes figyelnie a helyes és egészséges, teljesen vegyszermentes táplálkozásra.

Az első érintések

Sokszor nem kap elég figyelmet, hogy az újszülött baba különösen érzékeny az érintésekre. Elhúzódással, nyugtalansággal vagy sírással jelzi, ha kellemetlen számára az érzés, és odafordul, megnyugszik, ha kellemes. A testhelyzet változásaira, a középfülben lévő egyensúlyszerv segítségével képes reagálni, hiszen mind a bőr, mind az egyensúly érzékelés már a magzati élet korai szakaszában kifejlődött. Az emberi érintésekről szerzett kora gyermekkori tapasztalatok alapvetően meghatározzák, hogyan fog a későbbi életkorokban viselkedni az emberi kapcsolataiban.

Amikor a baba éppen nem álmos vagy éhes, és nem fáj a pocakja sem, hanem kellemesen érzi magát, akkor önkéntelen mosoly jelenik meg az arcán, akár még álmában is. Ez még nem a szociális mosoly, nem az édesanyának szól, de az biztos, hogy mindenkit elbűvöl. A legelső babamosoly olyan boldogságot okoz az anyának, ami fontos lépés az emberi lét talán legszorosabb kapcsolatának kialakításához, az anya-gyerek kötődéséhez.